

4-бет



ЮРИДИК КЛИНИКА

7-бет

BLOG



ЎЗБЕК БЛОГГЕРЛАРИ

12-бет



«iPhone» ЕТТИ ЁШДА



VATANDOSH

Vatandin yaxshi yor bo'lmas!

www.vatandosh.uz

The First Uzbek Newspaper in the U.S. | AQShdaги биринчи ўзбекча газета | 2014 йил 16 январь, № 33

БЎТАКЎЗНОМА



“Ей азиз юртимиз, биз сени ташлаб кетаётганимиз йўқ. Ўз юртида оч қолиб, сенга ҳужум қилиб кириб келаётган босмачи руслар зулмидан қочиб кетишга мажбур бўлдик. Берган нозу неъматингга рози бўл, она юртим. Қайтиб кўра оламизми йўқми, билолмаймиз”.

5-бет

БУ ЙИЛ ҚАНЧА СОЛИҚ ТЎЛАЙСИЗ?



Агар ишласангиз ва 13 ёшга ча бўлган фарзандларингиз учун боғча ва бошқа шунга ўхшаш хизматлар учун пул тўлаган бўлсангиз, бу харажатларнинг 35% гача бўлган қисмини қайтариб олишингиз мумкин.

11-бет

2-бет



НЕО-ЖАДИДЛАР КИМ?

“Vatandosh”ни ҳар куни ўқинг: www.vatandosh.uz

Миллатни уйғотиш – уйғонганларнинг вазифаси.
Абдулхамид Чўлпон

Нео-жадидлар ким?

Жамиятни модернизациялаш ва ислоҳ қилиш зарурияти тобора долзарб масалага айланмоқда. Вазият яқдил ҳаракатни тақозо этмоқда, лекин жамиятимизда мақсад, қадрият ва дунёқарашлар бўйича муроса йўқ. Ўзгаришимиз керак, лекин бу ўзгаришлар қандай бўлади?

Биз орзу қилган келажак

Хозирда шуни айтиш мумкинки, ривожланишимиз қийинчилик билан кетяпти ва баъзи соҳаларда хаттоки турғунликка учраганмиз. Қаерга кетаётганимизни, биз “орзу қилган келажак” нимадан иборат ва “бизга нима керак” эканини аниқ келишиб олмасдан ҳаракат қиляпмиз. Бугунги кунга келиб, аниқлаб олишимиз керак бўлган битта масала бор: Келажакда ўзимизни, жамиятимизни қандай ва қаерда кўришни истаймиз?

Ўзбек жамияти чорраҳада, ушбу чорраҳада тўғри йўл танлашимиз учун онгли равишда муайян мақсадларга келишиб олишимиз керак.

Янгиланишимиз керак, лекин бу янгиланиш жуда кўп нарсада – коррупциядан бошлаб, халқнинг менталитетига – турғунлик ва инерцияга мойиллигимизни оширган бир вазиятда амалга ошириши керак. Ўзбекистон замонавий давлатга айланиши ёки охириги 300 йилда кузатилгани каби тарихий жараёнлардан четда ва турғунликда қолиб кетиши бугунги танловимизга боғлиқ.

Сингапур, Жанубий Корея, Туркия ва бошқа собиқ қашшоқ, лекин модернизация орқали ривожланиб кетган давлатларнинг мисоли ҳалигача вазиятимиз умидни узса бўладиган даражада эмаслигини кўрсатади. Лекин тараққиётимизнинг долзарб муаммоларини

муҳокама қилишни бугундан кечиктирмасдан бошлашимиз керак.

Бунда, авваламбор, “орзу қилган келажакимиз” – яқин даврда жамиятимизни қандай кўрмоқчи эканлигимизни акс эттирган моделлар



алоҳида аҳамиятга эга бўлади.

“Орзу қилган келажакимиз” ҳақидаги бу ўйлар хомхаёллар эмас, балки ақл-идроқка асосланган, турғунлик ва қоқоқлик келтириб чиқарадиган чуқур ижтимоий муаммоларнинг олдини олиш ва муносиб ривожланишга эришиш йўллари ҳақидаги мулоҳазалардир.

Нео-жадидлар

Лоқайдлик, чаласаводлик ҳукм сураётган бир пайтда инқирозни енгиб ўта оламизми? Бу саволнинг жавоби замонамизнинг маънавий руҳини

«*Ҳаёти ижтимоиямизда лозим бўлган нарсаларнинг барчаси ҳозирда бизда борми? Бўлса қайси ҳолдадир? Бу саволларга қарши тўғри жавоб ёзилганда ихтиёрсиз қалам уёлур, киши истиқболдан маънос бўлур. Чунки мазкур нарсаларнинг баъзиси бизда йўқ ва баъзиси ҳануз ибтидоий ҳолдадирки, буларнинг мумкин суратда вужудка ижтиҳод чиқарилиши учун кўб умрлар ва кўблар сарф қилмоқ керакдир. Лекин лозимаи ҳаётимиз бўлган бу нарсаларни вужудга чиқариб олгунча бизга замон мусоада этарми, яъни фурсат берарми?*

Сиёсий аҳволнинг ҳозирги суръатли ўзгаришига қараганда, замон фурсат бермас каби кўринадур. Шундай бўлса ҳам, ҳозирги мусоиди замин ва замони ғанимат билиб ватан, ҳуқуқ ва ҳаётимизнинг муҳофазаси, истиқболимизнинг таъмини учун керак бўлатурғон тадбир ва чораларга киришмагимиз лозимдир. Мана, ҳозир ушбу савол ворид бўладирки: бизга нима керак?»

Ҳожи Муин, “Бизга нима керак”, 1918 йил

талабига муносиб жавоб бера олган мамлакатлар – ҳозирда ривожланган (АҚШ, Ғарбий Европа, Япония) ёки улар қаторига яқинда кўшиладиган, ривожланаётган давлатлар (Хитой, Бразилия, Туркия, Индонезия, Россия) ҳисобланади. Яратувчан озчилик кучсиз, аҳамиятсиз ёки умуман мавжуд бўлмаган ёхуд давр кўйган талабларга муносиб жавоб бера олмаган жамиятлар эса асосан дунёнинг қоқоқ мамлакатларидан иборат. Ана шундай тақдирдан қутилишимиз учун биздаги ягона чора миллат тақдирига бефарқ бўлмаган, уйғоқ ва озод шахс шахслар ёрдамида бутун миллатни уйғотишидир. Бу ишда ХХ аср бошларида жамиятни ислоҳ қилишга уринган жадидлар ҳаракати биз учун яхши ўрнак бўлиб хизмат қилади.

Шундай экан, бизнинг вазифамиз – ижодий ёндашган ҳолда, тарихимиздан бугунимиз учун зарур сабоқларни чиқара билиш ва замонамизнинг талабларини ҳисобга олиб, асрлардан бери давом этиб келатган қоқоқликни тугатиш, барқарор ривожланаётган мамлакатлар қаторига кўшилишидир.

Сардор САЛИМОВ

Vol. 33. Thursday,
January 16, 2014

Publisher:
Vatandosh
Uzbek-American Federation

Editor-in-Chief:
Behzod Mamadiev

Managing Editors:
Farhod Sulton
Shohruh Kenjaev

Deputy Editors:
Murod Gafurov
Nilufar Salimova

Board Members:
Jo'ra Bo'tako'z
Narhudja Sadikov
Hikmat Sulton
Abdulmalik Ahmedov
Abdulvohid Sabri
Umar Zakirhojaev
Kamol Boboqurbon
Turon Ayaz
Farog'at Zokirova
Dilshod Zokirov
Asqar Ubaydullaev
Siddiq Sanaev
Mansur Jumaev

Editorial and Executive
office:

2667 Coney Island Ave,
Brooklyn, NY 11235
Phone: 212-372-3050
Web: www.vatandosh.com
Email: info@vatandosh.com

All materials in this newspaper have been copyrighted and are the exclusive property of Vatandosh, Inc, and cannot be reproduced without the due consent of the publisher.

The views and opinions expressed by our columnists do not necessarily reflect the editors' point of view. We are not responsible for content of advertisements and products and establishments advertised in Vatandosh.

ИЖОДКОРЛАР ДИҚҚАТИГА:

Биз билан ижодий ҳамкорлик қилишни истайсизми? «Vatandosh» боп мақолаларингиз борми?

Info@vatandosh.com
орқали бизга мактуб йуллашингизни кутамиз.

Ўзбекистонда бензин нархи ошди



Ўзбекистонда жорий йилда иккинчи марта бензин нархи ошди. «Gazeta.uz»нинг ёзишича, 2014 йил 10 январдан Ўзбекистонда бензиннинг чакана савдодаги нархи 20 фоизга қимматлашди.

Янги тарифларга кўра, бир литр Аи-80 бензинининг нархи 2005 сўмни (шу пайтга қадар 1670 сўм эди, 335 сўм ошди), Аи-90 бензинининг нархи 2210 сўмни (1835 сўм эди, 375 сўм ошди), Аи-95 бензинининг нархи эса 2435 сўмни (2020 сўм эди, 415 сўм ошди) ташкил қилди.

Ушбу нархлар ўз ичига жорий йилнинг биринчи январидан ошган истеъмол солиғини ҳам ўз ичига олади. Ўшанда солиқ 25 сўмга, яъни 240 сўмдан 265 сўмга оширилган эди. Ўзбекистонда бензин нархини ошириш, сайтга кўра, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Сайтнинг ёзишича, охириги марта бензиннинг нархи 2011 йилнинг 1 август куни ошган эди. Қолган пайтлари эса ҳар йил бошида истеъмол солиғидан келиб чиқиб оширилган эди.

Давлат органлари сайти қайта ишлаб чиқилади



Ўзбекистон ҳукумати мамлакатда ахборот-коммуникация технологиялари ҳолатини баҳолашнинг янги тизимини жорий этди.

Ўзбекистон Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялар қўмитаси матбуот хизматининг хабар беришича, ҳукуматнинг 2013 йил 31 августдаги қарорига асосан, давлат органларида АКТни жорий этиш самарадорлигини рейтинг баҳолаш мезонлари, рейтингли баҳолаш тизимини юритиш схемалари, шунингдек, давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, давлат корхоналари, муассасалари

ва ташкилотлари расмий веб-сайтларига қўйиладиган талаблар белгилаб олинган.

Мазкур АКТни баҳолаш рейтингли давлат идоралари веб-сайтларига аҳолига интерактив давлат хизматларини кўрсатиш, муассасанинг ахборот тизимлари ва ресурслари, идорада ахборот хавфсизлигини таъминлаш юзасидан бир қатор янги, қатъий талабларни қўяди.

Хусусан, интернет тармоғида расмий веб-сайтнинг мавжудлиги ва ундан фойдалана олиш, шунингдек, унда ташкилот фаолиятига доир статистик ва таҳлилий маълумотларнинг ёритилиши, Ягона интерактив давлат хизматлари портали (my.gov.uz) орқали келиб тушаётган фуқаро муносабатларига муносабати мазкур рейтингли баҳолаш тизимининг муҳим мезонларидан ҳисобланади.

Барча давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, давлат корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари жорий йилнинг 1 мартга қадар расмий веб-сайтлари фаолиятини янги талаблар асосида ишлаб чиқади.

Шунингдек, барча давлат муассасалари расмий веб-сайтларининг мобил версиясини ишлаб чиқади, унда имконияти чекланган шахслар учун қўшимча чора-тадбирларни амалга оширади, онлайн сўровлар, блог ҳамда форумлар ёрдамида жамоатчилик фикрини ўрганишнинг замонавий усулларида фойдаланади.

“Samarqand” банкининг лицензияси олиб қўйилди



Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги талабларини бузганлиги сабабли Ўзбекистон Республикаси Марказий банки “Samarqand” очиқ акциядорлик-тижорат банкидан банк операцияларини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи лицензиясини чақириб олди.

Ушбу банк фаолияти тўхтатилиши билан мамлакатда фаолият юритаётган тижорат банклари сони 27 тани ташкил қилмоқда.

Эслатиб ўтамиз, 2013 йилнинг июнь ойида дунёга машҳур рейтинг агентлиги — «Standard & Poor's» “Самарқанд” очиқ акциядорлик-тижорат банкининг узоқ ва қисқа муддатли кредит рейтингини “ижобий”дан “барқарор”га қайта кўриб чиқиб, “ССС/С” даражасида тасдиқлаган эди. Шу билан бир қаторда, «Standard & Poor's» банк

рейтинг олиб бориш учун зарур ахборотларни ўз вақтида тақдим этмаётганлиги учун унинг рейтингини кузатиб бормаслигини маълум қилган эди.

“Прогнозни қайта кўриб чиқиш бизнинг фикримизни ифода этади. Банкнинг “позитив” рейтинг прогнози қайта кўриб чиқилиши банк томонидан тақдим этилган ахборотларнинг етишмаслиги оқибатидир”, дейилади рейтинг агентлиги ахборотида.

«Standard & Poor's» банкдан унинг жорий ёки прогноз қилинадиган фаолияти бўйича сўнгги йилги молиявий ҳисоботини ёки бошқа ахборотларини олмаган.

Ўзбекистон интернет тезлиги бўйича 170-ўринда



Ўзбекистон дунёнинг 188 мамлакати орасида интернетдан маълумотларни юклаб олиш (download) тезлиги бўйича 170-ўринда қайд этилди. Бу ҳақда «Uzdaily» сайти «NetIndex» компанияси маълумотларига асосланиб хабар тарқатди.

Рейтингга кўра, Ўзбекистонда интернетдан маълумотларни юклаб олиш тезлиги секундига 2,42 Мб.ни ташкил қилади.

Компаниянинг қайд этишича, Ўзбекистон бўйича маълумотлар 2013 йилнинг 6 декабридан 2014 йилнинг 4 январигача бўлган даврда олиб борилган тест таҳлили натижасида олинган. Ушбу муддат давомида 60 мингдан зиёд IP-манзиллардан фойдаланилган.

Шу ўринда компания жами 193,21 мингта тест ўтказилганини, индексни тузиш учун эса улардан 11,7 мингтаси натижаларидан фойдаланилганини қайд этган.

Тошкент шаҳрида интернетдан маълумотларни юклаб олиш тезлиги секундига 3,18 Мб.ни ташкил қилади.

Бунда Ўзбекистондаги олтинча оператор: «Ucell»да 13,18 Мб/с, «Inform-Service TV Ltd»да 9,1 Мб/с, «Beeline»да 5,95 Мб/с, «Turon Telecom»да 4,39 Мб/с ва «TEXNOPROSYSTEM» (2,86 Мб/с), шунингдек, «Gals-Telecom» МЧЖда 2,6 Мб/с.ни ташкил қилади.

Маълумотларни интернетга юклаш (upload) бўйича Ўзбекистон 124-ўринда қайд этилган.

Мазкур рейтингга кўра, Гонгконгда интернетдан маълумотни юклаб олишга секундига 69,38 Мб.ни, Сингапурда эса бу кўрсаткич 59,53 Мб.ни ташкил қилади. Ушбу мамлакатлар ушбу рейтингда биринчи ва иккинчи ўринларни қайд этган.

Сайт Ўзбекистон Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси расмий маълумотларига таяниб ёзишича, 2013 йилнинг 1 октябрь ҳолатига кўра, Ўзбекистонда интернетга уланиш тезлиги 9,6 Гбит/с.ни ташкил этади.

АҚШ Ўзбекистонни хавфли мамлакатлар рўйхатидан чиқарди



АҚШ Марказий Осиё мамлакатлари — Ўзбекистон, Тожикистон ва Ўзбекистонни хавфли давлатлар рўйхатидан чиқарди. «12uz.com» сайтининг ёзишича, ушбу мамлакатларда фаолият юритган АҚШ ҳарбийлари суткасига қўшимча 7.5, ойига 225 доллар хизмат ҳақи олишар эди.

Пентагон маълумотларига асосланиб сайтнинг ёзишича, Марказий Осиё мамлакатлари билан бир қаторда Шарқий Тимор, Ҳаити, Либерия, Оман, Руанда, Бирлашган Араб Амирликлари, Баҳрайн, Кувайт, Саудия Арабистони, Сербия ва Черногория ҳам рўйхатдан чиқарилган.

Пентагон матбуот котиби, полковник Стив Уорреннинг қайд этишича, ушбу рўйхатнинг қисқартирилиши 100 миллион доллар тежаб қолишга ёрдам беради.

“АҚШ мудофаа вазирлиги ҳозирги кунда 194189 нафар ҳарбий хизматчи хавфли ҳудудлардаги фаолияти учун қўшимча ҳақ тўлаб келмоқда. 2014 йилнинг 1 июнидан уларнинг сони тахминан 50 кишига камаяди. 2012 йилда ушбу хизмат учун Пентагон 500 миллион доллар миқдорда тўловни амалга оширган”, — деди Уоррен.

Сурия билан қўшни бўлгани учун Туркия, Иордания, Сурия, ҳарбий ҳаракатлар давом этаётган Афғонистон, Ироқ, шунингдек, Ливан, Покистон ва Миср хавфли мамлакатлар рўйхатида қолган. Денгиз қароқчилари фаол бўлган Сомали, Гуантаномо қамоқхонаси жойлашган Куба, шу билан бирга, Исроил, Озарбойжон ҳамда Грециянинг Афина шаҳри ҳам мазкур рўйхатда қолган.

АҚШ қонунчилигига кўра, ҳарбийлар ҳаётига таҳдидлар даражаси юқори бўлган ҳудудлар махсус рўйхатга киритилиб, ушбу мамлакатларда хизмат қилаётган ҳарбий хизматчиларга қўшимча ҳақ тўланади.

«Vatandosh»

Яроқсиз ҳолга келган паспорт билан Ўзбекистонга бориш мумкинми?

Савол: Паспортимни ўртоғим жаҳл устида йиртиб ташлади. Вароқлари жойида, лекин белидан йиртилган, ғижимланган. 4-5 та қоғози ярмигача йиртилган. Мен бу паспорт билан Ўзбекистонга учиб кета оламанми?



Жавоб: Шахсни тасдиқловчи ҳужжатлар сиз айтган даражада йиртилган бўлса, улар яроқсиз ҳолга келган ҳужжат деб ҳисобланади ва амал қилишдан тўхтайтиди. “Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисида”ги Низомнинг 16-бандига кўра, паспорт фойдаланиш учун яроқсиз ҳолга келганда уни алмаштириш лозим бўлади.

Паспортни қаерда алмаштириш сизнинг хорижий давлатдаги статусингизга боғлиқ. Агар хорижий давлатда вақтинчалик вижада бўлсангиз (яъни хорижий давлатда доимий яшовчи шахс бўлмасангиз), паспортингизни Ўзбекистонга қайтиб бориб алмаштиришингиз лозим бўлади. Ўзбекистонга қайтиб бориш учун эса сиз яшаб турган давлатдаги Ўзбекистон республикаси элчихонаси ёки консуллик муассасасига Ўзбекистонга қайтиш сертификатини олиш учун мурожаат қилишингиз керак.

Ўзбекистонга қайтиб боргач, паспортингизни алмаштириш учун доимий рўйхатдан ўтган туман ИИБга паспорт алмаштиришни сўраб мурожаат қиласиз.

Паспорт алмаштирилганда эски паспортингизда бўлган ОВИР визаси ҳам кўчириб берилади. Паспорт алмаштирилганда эски паспортингизни ИИБга топширишингиз лозим. Паспортни топширишдан олдин унинг барча бетларидан нусха кўчириб олинг. Кейинчалик эски паспортингиз ҳақидаги маълумотларни тиклашда кўчириб олинган нусхалар фойда беради. (Масалан, хорижий давлатнинг визасини олишда эски паспортдаги визангизни кўрсатишингиз мумкин.)

Фуқаро паспортни эҳтиётлаб сақлаши лозим. “Ўзбекистон Республикасида паспорт тизими тўғрисида”ги Низомнинг 43-бандида паспортни атайин яроқсиз ҳолга келтирилганлик, авайлаб сақламай уни йўқотганлик учун жавобгарлик (маъмурий жавобгарлик - жарима ундирилади) белгиланган. Аммо сизнинг ҳолатингизда, паспортингизни сиз эмас, балки бошқа шахс яроқсиз ҳолга келтирилганлиги учун сиз жавобгарликка тортилмайсиз. Агар хоҳласангиз, паспортингизни яроқсиз ҳолга келтирилган шахс устидан Ўзбекистон Республикаси ИИБ бўлимига ёки ўзингиз яшаб турган чет элдаги маҳаллий полицияга шикоят қилишингиз мумкин. Бундай шикоят орқали паспортингизни яроқсиз ҳолга келтириш орқали сизга етказилган моддий ва маънавий зарарни ундиришни ҳам талаб қилишингиз мумкин.

Чет эл машинасини Ўзбекистонда қандай расмийлаштириш мумкин?

Савол: Чет давлатда ишлаб чиқарилган машинани Ўзбекистон Республикасида қандай расмийлаштириш мумкин?

Жавоб: Чет элда ишлаб чиқарилган автотранспорт воситаларини Ўзбекистон Республикасида расмийлаштириш тартиби 1999 йил 2 мартда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Чет эл автотранспорт воситаларини Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кирганлиги учун йиғимлар ундириш тартиби”, Ўзбекистон Республикасининг Божхона кодекси, шунингдек, 1994 йил 22 сентябрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Давлат бож ставкалари ҳақида”ги 553-сон қарорлари асосида амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг Божхона кодексида биноан, товарлар ва транспорт воситаларининг божхона расмийлаштируви божхона декларацияси қабул қилинган ҳамда барча зарур ҳужжатлар ва маълумотлар тақдим этилган пайтдан бошлаб уч иш куни ичида божхона органи томонидан амалга оширилади.

Автотранспорт воситаларини расмийлаштириш учун давлат бож ставкалари қуйидагича белгиланган:

Транспорт тури	Фойдаланиш муддатига қараб:		
	3 йилгача бўлганда	3 йилдан ортиқ бўлганда	7 йилдан ортиқ бўлганда
1. Ҳар бир от кучи учун давлат бож ставкаси:			
а) юк ташувчи ва енгил автотранспорт, шу жумладан, автобус, трактор, ўзи юрар машина учун:	энг кам ойлик иш ҳақининг 10 фоизи миқдорида	энг кам ойлик иш ҳақининг 7 фоизи миқдорида	энг кам ойлик иш ҳақининг 5 фоизи миқдорида
б) чет элда ишлаб чиқарилган автотранспорт учун:	энг кам ойлик иш ҳақининг 30 фоизи миқдорида	энг кам ойлик иш ҳақининг 20 фоизи миқдорида	энг кам ойлик иш ҳақининг 10 фоизи миқдорида
2. Битта мототранспорт, мотоцикл, мотоцикл учун давлат бож ставкалари:	энг кам ойлик иш ҳақининг 5 фоизи миқдорида	энг кам ойлик иш ҳақининг 3 фоизи миқдорида	энг кам ойлик иш ҳақининг 2 фоизи миқдорида

АҚШлик танишимни Ўзбекистонга қандай таклиф қилсам бўлади?

Савол: Чет элдаги танишимни Ўзбекистонга таклиф қилишим учун унга таклифномани қандай ва қаерга юборишим керак?



Жавоб: Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг таклифномаси бўйича келмоқчи бўлган хорижий фуқаролар виза олиш учун Ўзбекистон Республикасининг чет элдаги консуллик муассасаларига белгиланган шаклдаги Виза анкетасига таклифномани ва миллий паспортни илова қилиб топширишлари керак. Виза анкетасини Ўзбекистон Республикаси Ташқи Ишлар Вазирлигининг расмий сайтидан олиш мумкин.

Сиз таклифномани консуллик муассасасига почта орқали жўнатишингиз ёки сиз таклиф қилаётган фуқаронинг ўзига ҳам юборишингиз мумкин.

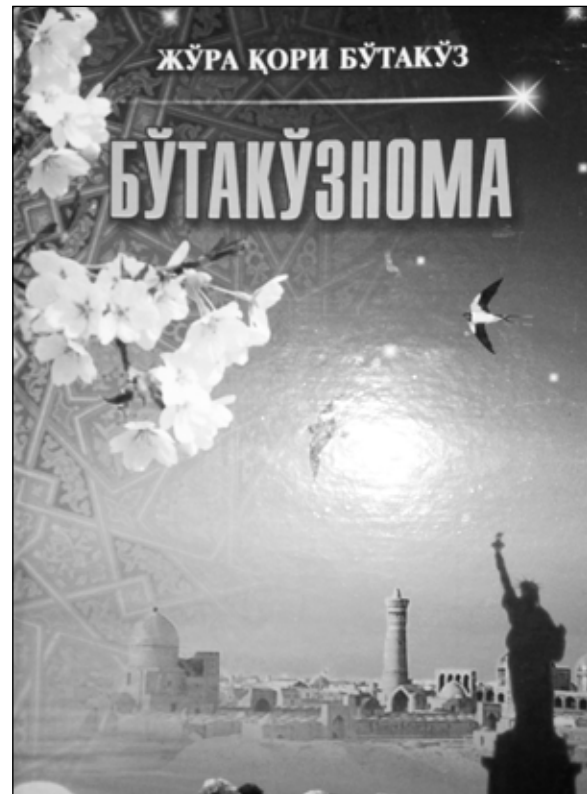
Чет элдан хорижий фуқароларни таклиф қилмоқчи бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари Ўзбекистон Республикасида вақтинча (3 ойдан ортиқ) яшаб турган ва доимий яшаётган хорижий фуқаролар яшаш жойидаги ички ишлар органларига икки нусхада тўлдирилган белгиланган шаклдаги анкета-ариза билан мурожаат қиладилар.

Фуқароларнинг таклифномаси бўйича Ўзбекистонга келаётган хорижий фуқарога виза бериш учун рухсатномани расмийлаштириш муддати 15 суткадан ошмаслиги керак. Ўзбекистон Республикасига доимий яшаш учун келаётган хорижий фуқаролар учун ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати айрим ҳолларда 30 суткагача узайтирилиши мумкин.

Хорижий фуқаролар турист сифатида келиш визаларини олиш учун консуллик муассасасига тўлдирилган белгиланган шаклдаги виза анкетасига миллий паспортини ва «Ўзбектуризм» миллий компаниясининг ёки ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қонунчиликда белгиланган тартибда амалга ошираётган туристик ташкилотларнинг таклифномасини тақдим этган ҳолда мурожаат қиладилар. Хорижий фуқаронинг турист сифатида келиш визасини расмийлаштириш Ўзбекистон Республикасининг чет элдаги консуллик муассасаси томонидан 3 суткадан ошмайдиган муддатда амалга оширилади.



Туркистонни мустамлака сифатида ушлаб турган “Оқ империя” (1721-1917) ва “Қизил империя” (1917-1991) даврларини ўрганиб, улардан керакли хулоса чиқаришда сусткашлик борлиги аниқ. Тарих - ҳақиқат чироғи. Ҳақиқат эса шуки, тарихимизнинг бу қора саҳифаларида минглаб аждодларимиз қатлиом қилиниб, моддий ва маънавий бойликларимиз талон-тарож қилингандир.



БЎТАКЎЗНОМА:

Ватандошлар ҳаётидан саҳифалар

Рус халқи билан миллий ва сиёсий низоларнинг олдини олиш мақсадида тарихнинг бу қонли саҳифаларини кўрмасликка олиш ёки “унутиш” ҳақиқат юзига оёқ қўйиш билан баробар ва бу йўлда қурбон бўлган аждодларимиз руҳига ҳурматсизликдан бошқа нарса эмас. Қолаверса, рус халқининг ҳам мазкур империализм ва болшевиизмдан кўрган талофатлари талайгина.

“Бўтакўзнама” болалик чоғида болшевиклар зулмидан Ватанни тарк этишга мажбур бўлган Жўра Бўтакўзнинг ҳаётий кечинмаларини акс эттирган. Муаллиф ушбу асари орқали нафақат ўз ҳаётини, балки ўзига ўхшаган минглаб ватандошлари тақдирини ҳикоя қилади.

Туркистон халқининг хорижий мамлакатларга чиқиб кетиши турли даврий воқеалар билан боғлиқ бўлиб, энг катта кўчиш Октябрь инқилобидан сўнг, Совет ҳукумати қурилиб, 20-30-йилларда қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш “ислоҳоти” орқали хусусий ерларнинг тортиб олинishi оқибатида юз берган. Жўрақори Бўтакўз ва у каби бошқа минглаб ватандошларимизнинг чет мамлакатларга чиқиб кетиши шу даврга тўғри келади.

Бўтакўз ўз кўзи билан кўрган воқеаларни ҳикоя қилиб бериш орқали ўша даврдаги ижтимоий ҳаётни, халқнинг ички кечинмаларини, зулм, адолатсизлик ва босқинчиликнинг оддий ўзбек оилалари ҳаётида қандай акс этганини тасвирлаб берган.

Ватанни тарк этиш қанчалар оғир бўлгани туркистонликлар Амударёдан кечиб ўтаётган ўқиган қуйидаги дуодан маълум:

“Эй азиз юртимиз, биз сени таш-

**Она юртинг омон бўлса, ранги рўйинг сомон бўлмас,
Гарчи бошқа ҳеч вақонг йўқ, ўтган кунинг ёмон бўлмас.
Қурбақадек сайрасанг-да, сенингдек хуш забон бўлмас,
Юртингдек йироқ-яқин, кўрганингдек замон бўлмас.**

Жўра БЎТАКЎЗ

лаб кетаётганимиз йўқ. Ўз юртида оч қолиб, сенга ҳужум қилиб кириб келаётган босмачи руслар зулмидан қочиб кетишга мажбур бўлдик. Берган нозу неъматинга рози бўл, она юртим. Қайтиб кўра олаимизми йўқми, билолмаймиз. Доимо кўнглимизда яшайсан. Сени унутмаймиз. Авлод-аждодимиз ҳам унутмайди. Энди, улуғ танграм, бизга марҳамат қил, бизга оқ йўл бергин, омин”.

Дунёнинг турли бурчакларига сочилиб кетган бу юрт фарзандларининг айримларига Ватанни қайта кўриш насиб этди, аксариятига эса йўқ...

Жўра Бўтакўз ана ўша оз сонли бахтиёрлардан. У нафақат Ватанга қайта олди, балки унинг озодлигини ҳам кўрди, у ерда узоқ йиллар ишлаб яшаш шарафига ҳам муяссар бўлди.

Бу китобнинг Ўзбекистонда чоп этилиши, ундаги кўп сўзларнинг бугун кенг оммага эркин ва тўғри етиб бораётгани ана шу озодликдан, бахтиёрликдан, дейди Бўтакўз.

“Эй азиз улусим, асирликдан қутилганимизга керагича шукур қилмаяпмиз. Чет элларда юртимизни кўролмаганлар бор. Тамалда ҳар жиҳатдан юртни, улусни юқориларга кўтариб, ривожланган давлатлар изидан бормоқдамиз”, - дея ёзади муаллиф.

Жўра Бўтакўз 1928 йил Андижон шаҳрида туғилган. Ватанни тарк этгандан кейин дунёнинг кўплаб давлатларида яшади. 1996-йилдан бери АҚШда истиқомат қилади. Ўзбекистонда “Ватан ва Жамият”, “Ойдин” газеталарида ишлаган. “Турклар бирлиги”, “Сани шаънинг-

га ўлкам”, “Ҳийлагар тулки” китоблари муаллифи. Навбатдаги китоби автобиографик асар бўлиб, муаллифнинг ўз кўзи билан кўрган кўплаб тарихий воқеа-ҳодисаларни жамлагани боис катта илмий-тарихий аҳамият ва қимматга эга.

Китоб 2013 йил Алишер Навоий Миллий кутубхонаси нашриёти томонидан чоп этилган. 365 саҳифадан иборат. Масъул муҳаррир Тоҳир Малик.

Китобни ўқишга қизиққан ватандошларимизни info@vatandosh.com электрон почтаси орқали бизга мурожаат қилишларини сўраймиз.

Фарҳод СУЛТОН

Хитой манзаралари

Китоб дўконини кўрдим. Китобга қизиқиб кетганиданми ёки текин ўқиш илинжидами, хитойликлар дўкон поллари ва зиналарига ўтирволиб мутолаа қилишарди. Ғалати манзара.

Хитой тараққиётининг сабаби шу эмасмикан?

Хитойликлар ҳам Ғарбга ўхшаб биз мусулмонларга дарс бера бошлашибди. Хушмуомалалик, ростгўйлик, меҳнатсеварлик, ишни кунт билан бажариш... Эҳҳэ, улар ҳам биз мусулмонларнинг қанчалаб гўзал ахлоқларимизни ўзлаштириб олишибди ва ҳақли равишда миллатлар олдинги сафидалар. (Ҳозирда Хитой дунёнинг иккинчи иқтисодиёти ва учинчи ҳарбий қудрати саналади)

Биз бўлсак таомномалару туш таъбирлари ўқиб юрибмиз.

Уларда 1,5 литрли «Coca Cola» 2300 сўм экан. Сабаби, маҳсулот эгаси билан харидор ўртасида воситачи камроқ бўлса керак...

Ҳожатхонадан чиққач биз оёғимизгача ювсак, улар ҳатто қўлларини ювмас эканлар...

Мубашшир АҲМАД

Интернет кўп соҳаларда инқилоб ясади. Жумладан, матбуот, ёзувчилик ва нашриёт ишларида ҳам. Бугун интернетга уланган исталган одам ёзувчига айланиши ва жуда оз харажат ва ҳаракат орқали миллионлаб одамлар хонадонига кириб бориши мумкин. Уларни блоггерлар деб аташмоқда. Блоггерлар сафиди ватандошларимиз ҳам талайгина. Газетамизнинг ушбу сонидан бошлаб

ўқувчиларимизни ўзбек блоггерлари ва уларнинг асарлари билан таништириб боришни ният қилдик. Мақсад турфа хил қараш ва услубдаги битикларни эътиборингизга ҳавола этиш. Қуруқ янгилик ўқишдан зада бўлган дилларга илиқлик олиб кириш.

Агар сиз ҳам блоггер бўлсангиз ва ижодий ишларингизни биз билан баҳам кўришни

истасангиз, info@vatandosh.com орқали "Vatandosh"га боғлангиз.

Айтганча, ўзбек блоггерлари чемпионат ҳам бошлабди. Мукофот жамғармаси бир миллион сўмдан ортиқ бўлган ушбу мусобақа ҳақида тўлиқ маълумотни www.facebook.com/groups/uzblogger саҳифасидан ўқишингиз мумкин. Ушбу саҳифа ўзбек блоггерларининг "Facebook"даги норасмий гуруҳи ҳисобланади.

Хуршид МАРОЗИҚОВ

Профессор ва биллиард тошлари

Бу воқеа Америкадаги университетларнинг бирида содир бўлди. Профессор аудиторияга кириб келди. Келдию, бир галлонлик шиша банкани стол устига қўйди. Банка бўш эди. Талабалар бир муддат кузатиб турдилар. Профессор эҳтиёткорлик билан банкага биллиард шарларини жойлай бошлади. Банка тўлгач, ўтирган талабалардан "Банка тўлдими?" – деб сўради профессор. Талабалар бир овоздан "Ҳа!" деб жавоб беришди. Шу пайт профессор майда пушти, денгиз бўйида учрайдиган тошларни битта-битта банкага ташлай бошлади. Тошлар шиша банка ичидаги биллиард шарлари орасидан банка тубига ("чинг-чинг-чинг" деб товуш чиқариб) туша бошлади. Профессор яна сўради:

— Банка тўлдими?

— Энди тўлди, – дейишди талабалар.

Профессор талабаларга қараб бир жилмайди. Ёнидаги кичкина темир чой идишдаги сариқ ранг қумни биллиард шарлар ва пушти тошлар жойлаш-

ган банкага бўшата бошлади. "Фиссссс" деган товуш чиқди. Профессор банка тўлганми йўқми, деб яна сўради. Бу сафар аудиторияга сукунат чўкканди. Профессор стол устида турган стакандаги қулупнайли чойни банкага қуя бошлади. Талабалар ундан бу воқеада нима ҳикмат яшринганини сўрашди ва улар эшитган жавоб уларни бир муддат ўйлантириб қўйди.

Профессор шундай деган эди:

— Бу банка бизнинг ҳаётимиз. Ундаги биллиард шарлари эса сиз билан бизнинг ҳаётимизда катта аҳамиятга эга нарсалардир: Сизнинг саломатлигингиз, ота-онангиз ва оилангиз, динингиз, яқин қариндош ва дўстларингиз ва ҳоказо.

Банкадаги пушти тошлар эса биллиард шарларидан аҳамияти пастроқ нарсалардир, ишингиз, ўқишингиз, ишингизда у идорадан бу идорага югу-

МУАЛЛИФ ҲАҚИДА:



Qalampir.com лойиҳаси муаллифи Хуршид Марозиқов асли қўқонлик. Таълимни Америкада яқунлаб қайтгач, «Finnet Technologies» корпорациясининг Kpi.com лойиҳасида савдо бўлими етакчи мутахасиси, «RFPCconnect» лойиҳасида дата-аналист бўлиб ишлади. 2011-2012 йилларда FikrBank.com саҳифаси орқали блоггер сифатида танилди. Qalampir.com Фикрбанкнинг янги кўринишидир. Ҳозирда у «Education Express» НТМга раҳбарлик қилмоқда. Оиласи билан Қўқон шаҳрида истиқомат қилади.

ришингиз...

Қумга келсак, бу бекор ўтказган вақтингиз, дўстлар билан қилган айш-ишратингиз, ўйнаган компьютер ўйинларингиз, томоша қилган футбол матчларингиз....

Агар банкага қум ва пушти тошларни биринчи солиб тўлдирганимизда эди, бизда биллиард шарлар учун жой қолмаган бўларди. Шунинг учун аввал энг муҳим нарсалар учун вақт сарфланг ва ҳаётингиздан жой ажра-

тинг, қолганлари эса шунчаки сариқ тупроқдир.

Бу гаплардан сўнг аудиторияда жимлик ҳуқумрон эди. Шу пайт бир талаба савол берди:

— Банкага нега чойни куйдингиз?

— Бу саволни берганиндан хурсандман. Чойнинг маъноси шуки, ҳаётда қанча ишлар билан банд бўлмайлик, доимо бир пиёла чой устида яхши ҳамсухбатга вақт топишимиз керак, – деб жавоб берибди профессор.

МУАЛЛИФ ҲАҚИДА:

Эркинжон Каримов 1977 йилда Фарғона вилояти Бағдод туманида зиёлилар оиласида таваллуд топган. 1998 йили Фарғона давлат университетининг математика факультетини битирган. 2002-2005 йилларда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли математика институти аспирантурасида ўқиди. Ҳозирда ЎЗМУ қошидаги математика институтида катта илмий ходим-изланувчи. Илмий изланишлари доирасида АҚШ, Германия, Англия, Испания, Италия каби дунёнинг кўплаб давлатларида бўлган.



Эркинжон КАРИМОВ

Сўконғич раҳбарлар

Кундалик ҳаётда таниш-билишлардан эшитганларимга кўра, "раҳбарлик маданияти" деган тушунча тарихда қолиб кетгандай туюлади. Айниқса, қишлоқ хўжалик бошқарув тизимидаги раҳбарларнинг оғзидан чиқадиган сассиқ гапларни эшитган одам, булар кунда далага соладиган маҳаллий ўғит аталмиш "пекало"га оғиз чайди-ми деб ўйлайди. Ҳа энди булар ..ўққа яқин юргани учун сасиса керак-да, деб ўйлай бошласанг, катта шаҳарнинг қоқ марказида юмшоқ креслоларда ширин шарбатлар ичадиган "коттаконлар" туман, қишлоқдаги "сассиқкекирдиклар"ни орта қолдириб кетар экан. Улар суҳбатдошни, тўғрироғи, тингловчи, янаям тўғрироғи, тек туриб эшитувчиларни ота-онасидан тортиб етти пуштигача, эшитса гўрда тикка турадиган сўзлар билан саситиб сўкмасалар, ишлари юрмас эмиш.

Қаердан бошланганини билмайман-у, ле-

огоҳлантиришлари ҳам иш бермаяпти. Кун сайин бундайлар сафи кўпайса кўпайяптики, камайгани йўқ. Зиёли қатлам деб аталадиган ўқитувчилар, врачлар, тадбиркорлар, муҳандислар ва ҳаказо касб эгалари орасида ҳам бундай раҳбарлар кўпайиб, ўзларини жуда эркин сезяптилар.

Бу касаллик эпидемия кўринишини олмасдан, олдини олиш ҳақида бош қотириш вақти келгандир. Бунинг учун уларнинг пайдо бўлиш сабабларини аниқлаш керак.

Менинг қусурли фикримча, аввало, қонунларнинг амалда ишламаслигини катта сабаб қилиб кўрсатилса, кейинги сабаб одамларимизнинг ўз ҳуқуқларини яқдиллик билан талаб қила олмасликларидир.

кин сўконғич раҳбарлар мустақкам занжир ташкил қилиб улгуришган кўринади. Президентимизнинг бу борада муштумзўр, сўконғич раҳбарларга орамизда жой йўқлиги ҳақида

Мана шу ерда бир воқеани айтиб кетсам. Туман раҳбари қишлоқ хўжалик масалалари бўйича йиғилишда бир коллеж директорини (бундай йиғилишларда таълим тизими раҳбарлари қатнашиши ҳеч кимга сир эмас) мажлис иштирокчилари олдида ошқора бўралаб сўкади. Ҳамиятли директор ҳоким билан ёқалашиб кетади. Мажлисда директорни ошқора жазолай олмаган ҳоким "арбоб" сифатида ҳар "боб" билан уришни бошлайди. Иш бўлган жойда камчилик бўлганидек, "высочка директор" ишидан уни ишдан бўшатиш учун етарлича камчиликлар топилади, унинг устига уни таълим тизимидан умуман четлатишга ҳам замин ҳозирланади. Алал-оқибат ниятга эришилади ҳам. Бу тумандаги бошқа раҳбарчалар учун "дарс" вази-фасини ўтаган шекилли, қолганлар ҳамиятларини уйда кўрпа қатига берки-тиб мажлисда қатнашадиган бўлишган.

Унақа мажлисларда қаааттаконларнинг ҳақоратига норозилик билдириб кўйсангиз, нақд қорнингиздан отилишингиз бетингизга айтилиб, прокурорга сизни ўша пайтнинг ўзидаёқ кишанлаш топширилиши мумкин.

Хуллас, бундай раҳбарлардан қутулиш учун ҳуқумат қандай ислохот ўтказиши мумкин деб ўйлайсиз?

Мен эса ҳозирча шундай раҳбар "хужуми"га дуч келиб қолсангиз, ҳамиятингиз эсингиздан чиқмаслигини, осмон уларнинг қўлида эмаслиги, қонунни яхшилаб ўргансангиз, уларнинг ўзини креслосидан учуриб юборишингиз реаллигини айтмоқчиман, холос. Ҳуқумат бундай раҳбарлар орқали халққа қора бўлишдан манфаатдор эмас. Буни эсдан чиқарманг.

Financial Aid Available

(FOR THOSE WHO QUALIFY)

Job Placement Assistance

- Comprehensive Accounting (Excel, QuickBooks, Peachtree)
- ESL (English As a Second Language)
- Medical Office Specialist (EKG, Phlebotomy, Medical Billing)

The National Certification Exam is offered after completing the Medical Office Specialist program:



Patient Care Technician
 Phlebotomy Technician
 EKG Technician
 Clinical Medical Assistant
 Medical Administrative Assistant
 Medical Laboratory Assistant
 Medical Billers/Coders



Accredited by Council for Independent Colleges and Schools (ACICS). Licensed by the New York State Education Department

MANHATTAN SCHOOL OF COMPUTER TECHNOLOGY

ADDRESS: 931 Coney Island Avenue, Brooklyn, NY 11230

(Between Ditmas and Newkirk Ave)

DIRECTIONS: Train **B, Q** to Newkirk Ave or Bus **B8, B68** to Coney Island Ave and Newkirk Ave

CALL:

(718) 360-1534

NYS CAS

A Division of
TOURO COLLEGE

College with a personal touch

ASSOCIATE'S AND BACHELOR'S DEGREES

- Business Management and Administration • Information Technology • Human Services
- Psychology • Education • Biology • Social Sciences • Paralegal Studies
- Digital Multimedia Design • Liberal Arts and Sciences • and more

INTEGRATED HONORS TRACKS

Undergraduate/Osteopathic Medicine
Undergraduate/Pharmacy

OTHER PROFESSIONAL OPPORTUNITIES

• Pre-Law • Pre-Medical • Pre-Dental

INFORMATION SESSIONS:

Manhattan: 27-33 West 23rd Street, Admissions Office
Wednesdays, 12 noon-5 pm

Brooklyn: 1870 Stillwell Avenue, Admissions Office
Wednesdays, 11 am-7 pm

www.touro.edu/nyscas

- Zamonaviy kompyuter laboratoriyalar
 - Ingliz tili kurslari
 - Kunduzgi va kechki darslar
 - Xalqaro talabalarni qabul qilamiz
 - Moliyaviy yordam
- Transfer students welcome!



scan here

BROOKLYN: 718.265.6534 x1002

Bensonhurst, Brighton Beach, Flatbush,
Kings Highway, Starrett City

MANHATTAN: 212.463.0400 x5500

QUEENS: 718.520.5107 x102 Forest Hills

Hurmatli do'stlar!

Agar siz Amerikada o'qib, diplom olmoqchi bo'lsangiz va buning uchun sizda **ingliz tili va matematikada** yetarli bilim bo'lmasa, hech xavotir olmang, biz sizga albatta yordam beramiz.

Touro College tayyorlov kurslari joriy qildi. Unda siz o'qishga kirish uchun yetarli ma'lumotni olib, orzuingizga erishishingiz mumkin.

Darslar qulaylik uchun kechki soatga mo'ljallangan. Vaqtni yo'qotmang.

Quyidagi telefon orqali bizga qo'ng'iroq qiling. 718.336.6471 x30119 Kristina

New York School of Career and Applied Studies

Touro College is an equal opportunity institution

ADVERTISE WITH US

Call Us Now!



212-372-3050

“Vatandosh”га обуна бўлинг!

Газетамиз ҳар ой хонадонингиз меҳмони бўлсин.

Обуна бўлиш йўллари:

Сайт орқали: www.vatandosh.uz/obuna Телефон: 212-372-3050

*Обуна дунёнинг барча давлатлари учун очиқ.

UZ AIRLINES

EXPRESS



- АВИАПОЧТА В УЗБЕКИСТАН
- АВИАБИЛЕТЫ
- ДЕНЕЖНЫЕ ПЕРЕВОДЫ

2106 East 23 St.

T: 347-492-4944

Солиқ бўйича ҳуқуқ ва имтиёзларингизни биласизми?

2013 йилда олинган даромадлар учун солиқ тўлаш муддати яқинлашар экан, қўлаб юрдошларимизда ушбу муҳим молиявий мажбурият ҳақида саволлар туғилиши табиий. Ана шундай саволларнинг айримларига жавоб топиш мақсадида ватандошимиз, солиқ бўйича мутахассис Камол Ғаниевга мурожаат қилдик. Қуйида у билан қилган суҳбатимизни эътиборингизга ҳавола этамиз.

Vatandosh: Одамлар давлатга солиқ декларациясини бу йил қачон топширишлари керак?

Камол Ғаниев: Солиқ учун зарур ҳужжатларни топшириш ҳар бир солиқ тўловчи ишхонасидан ёки бошқа даромад манбаларидан W-2 ёки 1099 каби солиқ формаларини олиши билан бошланади. Одатда, бу қоғозлар 2014 йилнинг 31 январигача келиши керак. Солиқ декларациясини топшириш учун энг охири кун 2014 йил 14 апрелдир. Лекин айрим ҳолатларда солиқ тўловчи ушбу муддатни кечиктиришни сўраб мурожаат қилиши мумкин.

Vatandosh: Солиқ декларациясини кимлар тўлдириши керак?

Камол Ғаниев: Айрим истисно ҳолатлардан ташқари, солиққа тортиладиган даромадга эга ёки тўланган солиқнинг бир қисмини қайтариб олишни истаган ҳар бир шахс солиқ декларациясини тўлдириши керак.

Vatandosh: Солиқ тўловчилар даромадга оид солиқ формаларини қаердан олади?

Камол Ғаниев: 2013 йил давомида солиқ тўловчини ишга ёллаган ташкилотлар, қонун бўйича, 2014 йилнинг 31 январигача ўз ишчиларига солиқ формаларини почта орқали юбориши лозим. Солиқ формаларингиз ўз вақтида сизга етиб келиши учун 2013 йил давомида сизга пул тўлаган барча иш берувчиларга боғланиб, уларда тўғри уй манзилингиз борлигига ишонч ҳосил қилинг.

Vatandosh: W-2 ва 1099 формалари ўртасида қандай фарқ бор?

Камол Ғаниев: W-2 бу иш берувчи томонидан юбориладиган ҳамда олдиндан солиғи ушлаб қолинган даромад учун бериладиган формадир. 1099-MISC эса мустақил шартнома асосида ишловчи ишчиларга юборилади. Одатда, бундай даромаддан

иш берувчи солиқни олдиндан ушлаб қолмайди.

Vatandosh: Тўланган солиқнинг бир қисмини қайтиб олишда кимлар солиқчи қарамоғидаги шахслар сифатида ҳисобга олиниши мумкин?

Камол Ғаниев: Қисқа жавоб шуки, оилавий алоқаси, яшаш жойи, ёши ва олган моддий ёрдами ҳамда даромадига қараб, фарзанд ва бошқа айрим қариндошлар солиқчи қарамоғидаги шахслар деб топилиши мумкин.

Vatandosh: Ишсизлик учун олинган ёрдам пули ҳам солиққа тортиладими?

Камол Ғаниев: Ҳа, бу турдаги даромаддан ҳам солиқ олинади.

Vatandosh: Иш қидириш давомида сарфланган харажатларни солиқдан чиқариб ташласа бўладими?

Камол Ғаниев: Агар айрим шартларга жавоб берса, иш қидириш марказларига тўланган пуллар ҳамда иш топишга оид бошқа харажатларни солиққа тортиладиган даромаддан чиқариб ташлаш мумкин.

Vatandosh: Таълим учун сарфланган харажатларни солиқдан қайтиб олиш мумкинми?

Камол Ғаниев: Тўлиқ ва сиртки ўқийдиган талабалар ўзларининг ёки ота-оналарининг даромад даражасига қараб \$2,500 гача бўлган сум-

мани солиқдан қайтариб олишлари мумкин.

Vatandosh: Болалар боғчаси учун тўланган пулларни қайтиб олиш мумкинми?

Камол Ғаниев: Агар ишласангиз ва 13 ёшгача бўлган фарзандларингиз учун боғча ва бошқа шунга ўхшаш хизматлар учун пул тўлаган бўлсангиз, бу харажатларнинг 35 % гача бўлган қисмини қайтариб олишингиз мумкин.

Солиқ тўлаш ёки бошқа иқтисодий-молиявий масалалар бўйича қўшимча саволларингиз бўлса, Камол Ғаниев уларга жавоб беришга тайёр эканини билдирди. Сиз унга электрон почта (kamol@goodmanhelp.com) ёки телефон (347-977-4080) орқали боғланишингиз мумкин. Компания веб-сайти www.goodmanhelp.com манзилида жойлашган.

«Vatandosh»



Дийдор Ғанимат



Искандар Раҳмон 1937 йилнинг 20 октябрида Тошкент шаҳрида зиёли оиласида таваллуд топган. 1955 йили Тошкент вилояти Оҳангарон тумани Облик қишлоғидаги ўрта мактабни тугатган. 1955-1961 йилларда Тошкент Давлат тиббиёт институти (ҳозирги Тошкент тиббиёт академияси)да таҳсил олган. 1961-1987 йилларда Қуролли Кучлар сафида хизмат қилган, истеъфодаги тиббий хизмат подполковниги, Ўзбекистон Ёзувчилар ва Журналистлар ижодий уюшмаси аъзоси, соғлиқни сақлаш аълочиси.

Унинг 30 дан зиёд назмий ва насрий асарлари эълон қилинган, 50 дан ортиқ шеърлари таниқли хонандалар, ҳарбий ходимлар, ижодий гуруҳлар, санъатсевар халқимизнинг маънавий мулкига айланган. Айни пайтда Искандар Раҳмон «Нуроний» жамғармаси Марказий Кенгаши ҳузуридаги «Ёшлар билан ишлаш гуруҳи»да раҳбар сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Қуйида унинг «Дийдор Ғанимат» номли шеърини эътиборингизга ҳавола этамиз.

Дийдор ширин, дийдор ғанимат,
Ота-она, дўст-ёр ғанимат,
Аҳли доно, дилдор ғанимат,
Демеш Аллоҳ қилиб марҳамат!

Дийдор ширин, дийдор ғанимат,
Ой, кўшли рухсор ғанимат,
Самимий дил изҳор ғанимат,
Бундан топар умр ҳаловат.

Кўнгил олар саломдан қувват,
Ширин сухан, каломдан қувват,
Завқу шавқу инъомдан қувват,
Ортар меҳру сеҳру саховат.

Қарабсизки, кўнгил ободдир,
Ўтганларнинг руҳлари шоддир!
Эзгу ўйлар нажот, қанотдир,
Вужудларда азму шижоат!

Дийдор ширин, дийдор ғанимат,
Яшаса тинч, аҳил эл, миллат.
Тани жони бўлса саломат,
Турмуш тотли, кучса бахт, омад!

Келинг, дўстлар, кўнгил тўйига,
Жўр бўлайлик оҳанг, куйига,
Минг ўргулсанг арзир бўйига,
Дийдор ширин, дийдор ғанимат!

Диёра РАҲМАНОВА



Adam Goodman Company, Inc.
Your Tax and Accounting Experts

Камол Ғаниев, MBA
Бухгалтер

Phone: (347) 977-4080
Fax: (855) 500-5505
kamol@goodmanhelp.com
www.goodmanhelp.com



“Samsung Galaxy S5” апрелда сотувга чиқади

“Samsung” компанияси ўзининг машхур “Galaxy S” русумидаги телефонининг навбатдаги моделини апрель ойигача сотувга чиқариши кутилмоқда.

“Bloomberg” нашрига берган интервьюсида “Samsung Mobile” раҳбари Ли Йонг Хи кейинги уч ой ичида “Galaxy S5” мижозлар қўлига етиб боришини таъкидлади. Янги телефон “Samsung”нинг “Galaxy Gear” смартсоати билан уйғунлашган бўлади.

“Galaxy S5”да қандай янгиликлар бўлиши ҳақида маълумот берилмаган, аммо унда аввалги версияга қараганда катта ўзгаришлар бўлиши ҳақида айтилмоқда.

“Экранга ва қоплама кўринишига алоҳида эътибор қаратяпмиз”, - дейди Ли.

Компания эълон қилган расмий хабарда, шунингдек, телефонга кўз сканери ўрнатиш устида тадқиқот олиб борилаётгани айтилган.

Кейинги ой Барселонада бўлиб ўтадиган Дунё Мобил технологиялари Конгрессида “Galaxy S5”нинг техник хусусиятлари оммага ошкор қилинади.



“iPhone” етти ёшга тўлди



Бундан етти йил муқаддам 9 январь куни “Apple” компанияси биринчи “iPhone”ни оммага ошкор қилган эди. Ўтган қисқа вақт ичида бу телефоннинг беш авлоди яратилди. Компания жами даромадининг 53 фоизи бугун “iPhone”лар савдосидан келади.

Куйида “тишлоқ олма”нинг дунёга машхур телефон брендида оид айрим фактларни эътиборингизга ҳавола этамиз.

Етти йил давомида қарийб ярим млрд. дона “iPhone” сотилган. Бир йиллик савдодан тушган даромад 91 млрд. доллардан зиёдни ташкил этади.

Дунёдаги телефон савдоларидан топиладиган жами даромадининг 50 фоиздан зиёди “iPhone”га тегишли.

Биргина 2013 йилнинг ўзида “Apple” электрон дастурлар бозоридан (App Store) 10 млрд. доллар пул тушган.

2008 йилдан бери электрон дастурлар бозоридан 50 млрд. дона дастур кўчириб олинган. “Apple” компанияси дастур яратувчиларига 15 млрд. доллар тўлаган.

Сўнги “iPhone 5S” модели “iPhone 1”дан 20 фоиз енгил, аммо 40 карра кучли.

«Vatandosh»

Блокли телефон ҳақиқатга айланмоқда



Қисмларини алоҳида-алоҳида сотиб олиш мумкин бўлган телефонлар келажак маҳсулотлари сифатида эътироф этилад. “Motorola” ва “ZTE” ана шундай телефонлар устида иш олиб бораётган санокли компаниялардан.

Блоклардан иборат телефонда хотира, камера, батарея каби эҳтиёт қисмларининг ҳар бирини телефондан ажратиш мумкин бўлади ва фойдаланувчилар бу қисмларни ўз таъбларига кўра ўзлари ўрнатишлари ва алмаштиришлари мумкин. Фойдаланувчи телефонини янгилamoқчи бўлса, бутун бир телефонни алмаштирмасдан, балки фақат ўзи истаган эҳтиёт қисмларини энг сўнги ва имконияти юқори бўлган моделларга алмаштириб, телефон чиқиндиларининг камайишига ҳисса қўшади.

Лас-Вегасда ўтган технология кўргазмасида “ZTE” компанияси ўзининг блоклардан иборат илк телефони нухасини намойишга қўйди. Компания вакиллари айтишича, бу турдаги телефонлар икки йил ичида сотувга чиқади.

Ўзи “парковка” қиладиган машина

Лас-Вегасда ўтган дунё технологиялари кўргазмасида “BMW” ўзининг антика машинаси билан иштирок этди. Компаниянинг “i640” русумидаги сўнги автомобили “парковка” қилишдаги ноёб хусусияти билан ажралиб туради. Бу, айниқса, гавжум кўчаларда “параллел тўхташ” (parallel parking)ни яхши урдамай олмайдиган ҳайдовчиларга қўл келади. Машинани тўхташ майдонидаги бўй жой рўпарасига олиб келсангиз, у икки автомобил орасидаги тўхташ жойига параллел услубда автоматик кириб боради. Бунинг учун ҳайдовчи битта тугмани босса кифоя. Қолганини машинанинги ўзи бажаради.

“BMW i640”нинг тўрт томонига кучли сенсор ва камералар ўрнатилган бўлиб, тўхташ жойига автоматик киришда улар ёрдамига таянади.

Машина телефон ва смартсоатлар учун махсус электрон дастур ҳам чиқарган бўлиб, унинг ёрдамида машинанинги техник ҳолатини текшириш ҳамда у жойлашган манзилни осонликча топиш мумкин.



Бирдан ортиқ хотинга уйланиш Ўзбекистонда қонунан ман этилган, аммо шаръий қоидалар бўйича норасмий амалда бўлган ижтимоий масаладир. Айрим аёллар учун кундошлик бир бало бўлса, бошқа бирига ўз бахти учун кураш, оналик ва рафиқалик роҳатини туйиш имконидир. Одамлар орасида бу муаммо мавжуд экан, унинг ечимини топиш, ҳеч бўлмаганда, бу борада фикр юритиш, унинг сабабларини ўрганиш эҳтиёжи ҳам туғилади. Ёзувчи Аҳмад Муҳаммаднинг “Ҳаёт сабоқлари” рукни остида чоп этилаётган туркум мақолалари кўпхотинлилик муаммоларини тадқиқ этишдаги ҳолис бир уринишдир. Муаллиф бунда муаммо иштирокчилари бўлган учликнинг (эр, хотин, иккинчи-учинчи хотин) бирортасига ҳам ён босмай ёки бирортасини айбламай, имкон қадар ўртада туриб, ҳолис фикр юритишга ҳаракат қилган.

лилик муаммоси»нинг баъзи бир кўринишлари, ҳолос. Нега шундай? Нима учун бу муаммо азалдан жамиятлар тинчи ва оромини бузиб келяпти? Олдиндан огоҳлантириб қўйай: ушбу сатрлар муаллифининг кўпхотинлилик мавзуга қўл уришдан муроди – бу нарсага асло ҳаммани баравар тарғиб қилиш эмас. Чунки қўлидан келадими-келмайдими, агар ҳамма бу ишга баравар киришгудай бўлса, ахлоқ низомига путур етган, оилалар парокандаликка юз тутган ва жамият осойишталигига заволят етган бўлур эди. Эркакларнинг бир ёки тўрттагача уйланишига мутлақо қарши чиқиб, бу ишни қоралашга ҳам

Аҳмад МУҲАММАД

ўта айб нарса саналадиган бўлиб қолган. Аслида бу нарса одамлар тасаввур қилаётганидай, эркакларнинг “ҳаддан ошиши” ёки “нафсининг сўзига кириши” ҳам эмас. Кўп хотинлилик мавжуд экан, жуда кўп турмуш қуролмаган, оила ва оналик бахтидан мосуво ўтаётган аёллар ҳаромга юриб кетишдан тийилиб, кемтикрок бўлса ҳам ўз бахтларини топишяпти. Яна ҳақиқатан ҳам “ҳирсини жиловлашга қодир бўлмаган” эркаклар иккинчи хотинга уйланиш орқали зино, бузуқлик каби иллатлардан қутулиб

КЎНГИЛХУШЛИКМИ Ё КЎНГИЛ ҒАШЛИК? ёхуд кўпхотинлилик муаммоларига бир назар

КУНДОШЛИК «БАЛО»МИ?

Яқинда бир танишим ҳасрат қилиб қолди:

«Қизимни турмушга узатган эдим, кўп ўтмай эри билан мурасаси келмай қолиб, бир фарзанди билан уйимизга қайтиб келди. Уғлингизнинг турмуши бузилса, йўли осон экан: бирор келин топиб, дарров уйлантиб қўяркансиз. Аммо қизингизнинг оиласи бузилса, ғавғонинг каттаси ўшанда бошланар экан. Уйимизда юратурсин, десам, ҳар куни бир машмаша: ҳали келин билан терслашиб қолади, гоҳ боламини сиғдирмаяпсизлар, деб кўз ёши қилади, дам «тенгимни топиб бермагансизлар», деб бизга таъна қилади. Хулласи, ҳамма нарсдан ғишава чиқаради. Бирор тенгини топиб узатиб юборай десам, ҳеч муносиби чикмаяпти. Ҳозир йигитлар учинчи марта уйланаётган бўлса ҳам, келинликка қиз бола топинглар, деяётган эмиш. Бир-икки ердан келган совчилар эса иккинчи хотинликка сўраяпти. Саккиз ойдан буён бошимиз қотган. Онаси қизининг юрагига бундай қўл солиб кўрса, «сизларга боқиманда бўлиб яшагандан иккинчи хотин бўлсам нима қипти», деганмиш. Эр-хотин бир қарорга келолмай қийналиб кетдик. Иккинчи хотинликка берайлик, десак, кундошлик балосини ўзингиз тушунасиз. Шунга нима маслаҳат берасиз?»

Мана буниси эса ҳамшаҳар бир аёлнинг фиғони:

«Эрим яшшамагур мени алдаб-сулдаб, иккинчисига уйланиб олган. Бошда бу нарса қизиқ туюлиб, уйланса-уйланар, деб ўзимга тасалли бериб юраверибман. Аммо кун ўтгани сайин кундошимга бўлган рашк, алам олови умуман тинчлик бермай қўйди. Аъзойи-баданамга гўё ўт тушган, ҳеч нарса билан ўчира олмаяпман. Уч-тўрт марта ўша манжалақиси билан уришиб, сочини юлиб келдим. Бундан фақат ўзимга зарар бўлди, эрим «мени бутун маҳаллага шарманда қилдинг» деб ғазаб отига миндию, уйимизга келмай қўйди. Ҳозир эрданам куруқ қолиб, бошимни қайларга уришни билмай юрибман...» Дўстларимиздан бири ярим йил ол-

дин оиласини иккита қилди. Бошда унинг мақтанишларига барча улфат-

ҳаққим йўқ. Чунки бу илоҳий амрга



лари ҳавас қилиб юришди. Эмишки, унисиникида чинакам роҳат-фароғат топган бўлса, бунисиникида тайёрланган мазали таомлар ҳеч қайда йўқмиш. Биринчи хотиннинг камчиликларини иккинчиси тўлдирган эмиш. Иккинчисига уйланигандан бери биринчиси ҳам ҳурмат-эътиборни ҳар қачонгидан ошириб юборган эмиш.

Хулласи, дўстимиз ҳозиргача кўрмаган оромини, бахтини топганидан боши осмонда эди. Аммо нима жин урибдию, у иккала хотинини бирга саёҳатга олиб борибди. Ҳамма машмаша шундан бошланибди. Оромгоҳда икки кундош илк бор «тўқнашиб», жанжални роса қизитишибди. Шундан бери дўстимиз бечоранинг тинчи бузилган, турмуши оғуға айланган. Ғишава-жанжаллардан тўйиб кетганидан «иккаласининг ҳам жавобини бериб юбориб, янгисига уйлансаммикин?» деб режа тузиб юрибди.

Ҳикоя қилаётганларимиз бугун жамиятда анча-мунча «илдиз отишга» улгурган «икки (кўп) хотин-

қарши чиқиш, Қуръоннинг ҳукмини инкор қилишга айланиб қолган бўлур эди. Ягона мақсад шуки, бу ҳолат жамиятларда мавжуд экан, унинг туб моҳиятига ўқувчи диққатини жалб қилиш, бу ҳақда ҳолис фикр юритиш ва шу масаланинг жамият барқарорлиги ва осойишталигини таъминлашдаги аҳамиятини ўрганишдир.

Энди асосий мавзуга ўтсак: Бу тўғрида гап очилгудай бўлса, ҳар бир кишининг калласига энг олдин қадимги подшоҳларнинг канизакка тўла ҳарамларию ёки “Шум бола” фильмида тасвирланган Чувалачидаги кенжа хотининикида “мазза қилиб” яшаётган бой ҳақидаги ширин хаёллар келади. Ёки шу мавзуда гап очилгудай бўлса, кўпчилиكنинг миёсида “Нега эркаклар битта хотин билан кифояланмай, улар сонини кўпайтиришга ҳаракат қилади?” деган савол ҳам пайдо бўлаверади. Ҳатто айрим кишилар наздида кўпхотинлилик қаттиқ ахлоқсизлик, шарият ҳаром қилган гуноҳ иш каби

қолишяпти. Бу эса, ўз-ўзидан равшанки, жамиятнинг поклиги ва тозаришига, оилалар барқарорлигига ижобий таъсир ўтказмасдан қолмайди. Қолаверса, эркакларнинг “албатта, иккинчисига уйланиш” ҳақидаги орзулари шунчаки кўнгилхуши ёки эҳтиросини тия олмаслиги эмас. Бунинг сабабини инсон фитратидан, яратилиш ҳикматидан ахтариш тўғрироқ бўлур эди. Чунки Парвардигор эркак зотини аёлларга ўч, бир неча хотинга уйланишга мойил қилиб яратган. Шунга кўра, икки ёки уч хотин олишни орзу қилмаган, ҳеч бўлмаса бунинг пинҳона дилидан ўтказмаган бирор эркакни топиш қийин. Айни пайтда аёлларни бир эрга садоқатли, фақат “ўзиникини севиш” туйғуси билан яратган. Шунинг учун бирор аёлнинг кундошга кўникиб кетганини, устига бошқа хотин олинишига рози бўлганини камдан-кам учратасиз. Агар битта-яримта аёл кундош билан ошини баҳам кўришга қаршилиқ қилмаган бўлса ҳам, бунинг эридан ажраб қолмаслик учун ё шароит тақозосидан келиб чиқиб оқиллона йўл тутиш мақсадида қилган. Лекин масаланинг бошқа томони ҳам бор: айрим аёллар учун кундошлик бир бало бўлса, бошқа бири учун ўз бахти учун кураш, оналик ва рафиқалик роҳатини туйиш тимсолидир. Кундошлик одатда биринчи хотинга изтироб, алам, ташвиш ва можаролар келтирса, иккинчисига ўз оиласини тиклаш, бахтини топишдаги ягона йўлдир, деган фикрлар ҳам юради. Одамлар орасида бу муаммо мавжуд экан, унинг ечимини топиш, ҳеч бўлмаганда бу борада фикр юритиш, унинг сабабларини ўрганиш эҳтиёжи ҳам туғилади. Ушбу ёзувларимиз шу йўлдаги ҳолис бир уринишдир. “Ҳолис” сўзига алоҳида урғу беришимизнинг сабабига келсак, бунда биз учликнинг (эр, хотин, иккинчи хотин) бирортасига ҳам ён босмай ёки бирортасини айбламай, имкон қадар ўртада туриб ҳолис фикр юритишга ҳаракат қилдик.

(Давоми келгуси сонда)

Ечим кутаётган муаммолар

Футболимизнинг янада ўсишига умид қилинган 2014 йил ҳам кириб келди. Бу йил миллий терма жамоамиз фақат биргина расмий ўйинда майдонга тушади. Қолган терма жамоаларимиз эса қитъа чемпионати финал босқичларида иштирок этишади. Лекин энг кўп эътиборни, барибир, ички мусобақаларга қаратамиз. Чунки уларни кучайтирмасдан туриб, миллий футбол савиясини кўтариш ҳақида ўйлаб бўлмайди. Шу ўринда ПФЛ ва клублар ҳал қилиши зарур бўлган баъзи ҳолатлар тўғрисидаги фикрларимизни сизлар билан ўртоқлашиб ўтамыз.

КУБОК

Ўзбекистон Кубоги финалининг бу ёғига нейтрал стадионда ўтказилишини мухлислар яхши кутиб олишди. Яъни, финалчилар ўз майдонларида ўйнай олишмайди. Шу баҳонада вилоятдаги ишқибозлар кубок финалига бевосита гувоҳ бўлиш имкониятига эгалар. Кубок ҳақида гап кетар экан, унда фақатгина финал учрашувини эмас, балки уни ўтказиш тартибини ўзгартириш яхшироқ фойда келтирарди. Кўп давлатларда кубок ўша мамлакат футболлининг оммавийлигини янада ўстириш, жамоалар аънаналар орқали шаклланишини хис қилдириш учун ўтказилади. Англия, Франция, Италия, Германия, Россия ёки шу каби бошқа мамлакатларда унда кўплаб жамоалар иштирок этади. Қатнашчиларнинг профессионал ёки ярим профессионал жамоа бўлишининг аҳамияти йўқ. Исталган ҳаваскор жамоа мусобақада иштирок этиш тўғрисида ариза бериб, рақибни қабул қилиш учун стадиони борлиги ҳақида (стадионни ижарага олиш ҳам мумкин) ва сафарга бориши тўғрисида кафолат хати тақдим этади. Англия ва Францияда шундай вазият кузатилади. Натижада ўйинларга бўлган қизиқиш юқори даражада бўлади. Кичик ҳудуд жамоаларида мамлакатнинг етакчи клубларига қарши ўйнаш имконияти юзага келади. Бизда эса ҳозирча кубокка олий лигалининг етакчи клубларига қарши кўпчилик билан қарамоқда. Биринчи лига жамоаларини айтмасам ҳам бўлаверади. ПФЛ ҳаваскор жамоаларга Ўзбекистон Кубогида қатнашиш имкониятини тақдим этиши керак. Турли шаҳар ва туманлардаги корхоналар ёки ташкилотлар ўз жамоаларини ташкил этиб (ҳозир ҳам уларнинг сони етарлича топилади), кубокда қатнашишса, мусобақанинг оммавийлиги анча ортган бўларди. Қуръани ҳар бир босқич учун алоҳида ташлаб, жамоаларга имтиёз бермаслик лозим. Шунда илк босқичдаёқ кучлилар ўзаро тўқнаш келиб қолиши ёки кичикроқ бир туманда жойлашган жамоа ўз майдонида олий лига грандларидан бирини қабул қилиши мумкин. Ички мусобақаларга тушиб кетган қизиқиш шунда бир оз кўтарилиши мумкин. Қолаверса, туманларда қаровсиз қолиб кетаётган стадионларни сал яхшироқ ҳолатга келтириб олиш имконияти мавжуд. Ҳозирги пайтда кубокда олий лигалининг 14 ва биринчи лигалининг 26 жамоаси қатнашади холос. Европада бундай мақомдаги кубок турнири лига кубоги деб юритилади. Мамлакат кубогини эса шунга яраша ўтказиш, ташкил қилиш шарт. Эътибор беринг, Англияда ФА Кубогида 737 иштирок этади. Голландия ва Германияда эса 5-7 лига-

ларда ўйнайдиган жамоалар ҳам кубок баҳсларида қатнашишади. Германияда ҳудудий кубок соҳиблари ҳам унда иштирок этишади. Бу худди вилоят кубоги ғолиблари қатнашишидек гап. Францияда мамлакат кубоги деярли барча жамоаларни қамраб олади. Бу ерда жорий мавсумда 7656 жамоа кубок баҳсларида иштирок этади. Энг куйи саналган 10-лигадан қатнашчилар борлигини кўрасиз. Ушбу лигада оддийгина ҳаваскор жамоалар қатнашишади. Турли компанияларда ишловчи ходимлар ўзлари каби бошқа жамоа тузганлар билан мавсум мобайнида беллашиб юришади. Омадлари келган тақдирда Франция Кубогида номдорроқ бир клуб билан тўқнашувга етиб боришлари мумкин. Бизда ҳам кубок беллашувларини шундай тарзда ўтказилса, қизиқиш анча ортишига ишонамиз. Ҳар бир тумандан ҳеч йўғи бир жамоа топилиши аниқ. Чунки юртимизда футболни ёқтирувчи кўплаб инсонлар бор. Улар бирлашган ҳолда ёки бирор ташкилотнинг кўмаги билан бир неча учрашувларда иштирок этадиган жамоа туза олишади. Энг камиди туманлар шарафини ҳимоя қилувчи жамоаларга шундай имконият тўхфа этилади. Ўзбекистон Кубогини шундай форматда кўриш ҳеч бир мухлисни хафа қилмас керак.

БИРИНЧИ ВА ИККИНЧИ ЛИГА

Биринчи лигада ўзгаришлар қилиш зарурлигини ПФЛ раҳбариятининг ўзи ҳам яхши тушуниб турибди. Бир қатор йўғилишларда бу таъкидлаб ўтилди. Энди қандай ўзгаришлар бўлишини кутамиз. Ҳозирги шароитда ушбу лига ҳеч кимда қизиқиш уйғотмаяпти, жамоалар ёшларни кашф қилишмаяпти. Авваллари ушбу лигада ўйнаган футболчилар осонликча олий лигага кўниқиб кетишарди. Бунга Олег Шацких, Алексей Жданов, Андрей Акопянц ва яна бошқа кўплаб футболчилар мисол бўла олади. Бироқ бугунга келиб биринчи лига савия жиҳатидан юқори лигадан катта фарқ билан ортда қолиб кетди. Баъзи жамоалар тузукроқ машғулот ўтказмасдан майдонга чиқишади. Худди бу ҳаваскорлар лигасидек. Шунга қарамай, бир қатор иқтидорли ёшлар ушбу лигада тўп тепаётганини инкор қилиб бўлмайди. Бироқ уларни саралаб оладиган мутахассислар йўқ. Натижада бор ёшлар ҳам 2-3 йил ўйнагач, футболни ташлаб кетишмоқда. Жамоалар сони кўпайгани билан савия ўсмаяпти. Шу сабабли ПФЛ иштирокчилар сонини камайтириб, кескинроқ ўтадиган беллашувлар сонини ошириш устида бош қотирса, мақсадга мувофиқ бўлади. Ҳар йили маблағи йўқ жамоаларга имконият беравер-



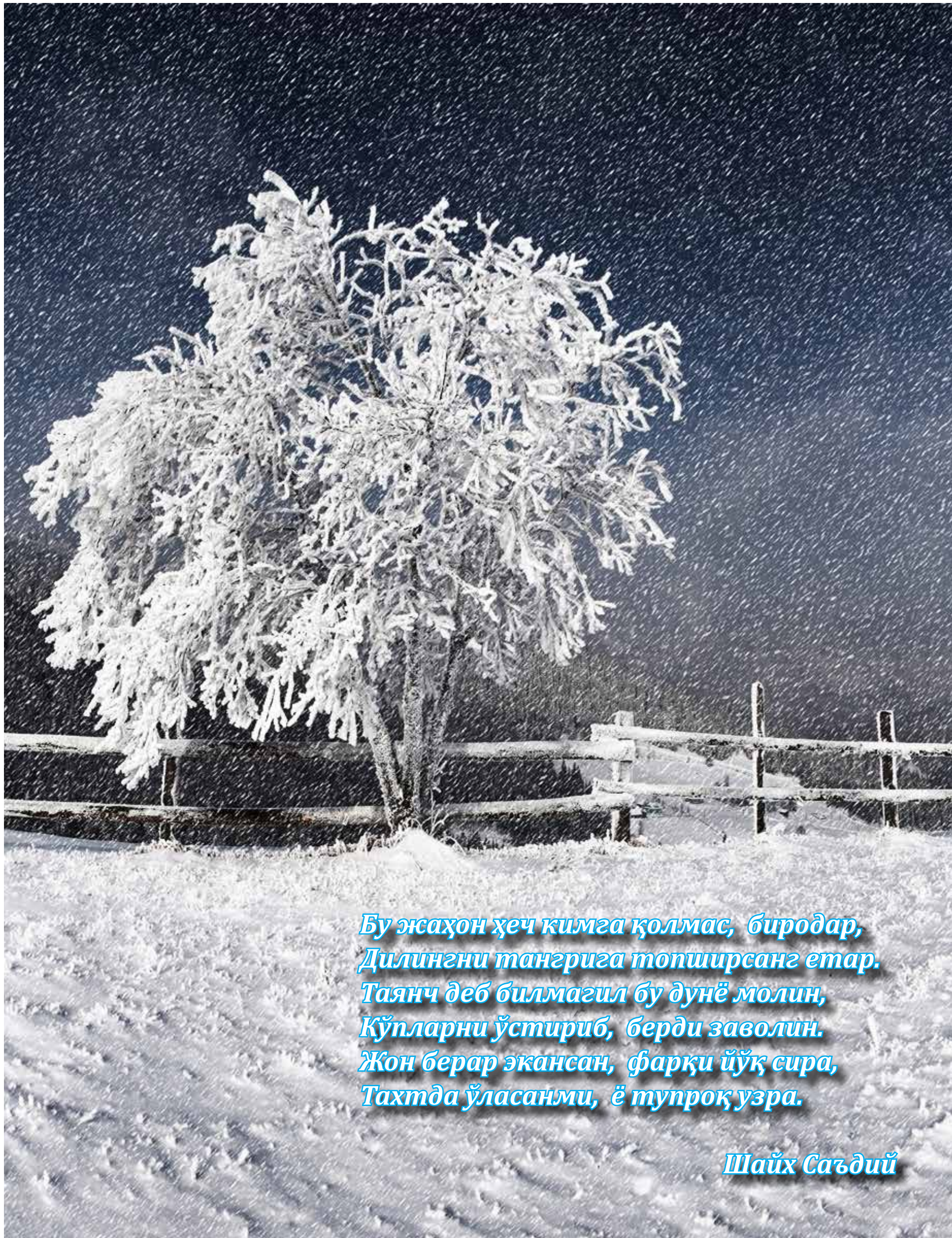
май, энди бутун мавсум мобайнида сафарларга бора оладиган клубларнинг иштирок этишига йўл қўйиш керак. 16 жамоа бўладими ёки 14тами, бунинг фарқи йўқ. Шундан кейин жамоалар сонига яраша форматда чемпионатни ўтказиш устида бош қотириш кўрсарзийди. Агар жамоалар сони 16тадан ошмаса, унда 3 даврли тизимдан фойдаланиш мумкин. Биринчи лига клублари терма жамоалар ўйнайдиган ҳафталарда дам олишмайди ва уларга йил давомида 40-50 учрашувда майдонга тушиш умуман қийинчилик туғдирмайди. Ўтган йили 38 учрашувдан иборат мавсумда тақвим борасида муаммо келиб чиқмади. Биринчи лигада ҳозир учраётган муаммоларнинг аксарияти клубларнинг молиявий ҳолати билан боғлиқ. Биринчи лигалининг энг ёрқин ўтган 1990-йиллардаги мавсумларида кураш олий лигаликидан кам бўлмасди. Ўша пайтларда биринчи лигадаги клублар пул борасида деярли камчиликка эга эмасдилар. Ҳаттоки, 1995 йил биринчи лигада ўйнашни истаган жамоалар кўпайиб кетгандан чемпионат икки гуруҳга бўлиб ўтказилганди. Орадан йиллар ўтиб, энди молиявий муаммолар туфайли шундай қарорга келинди. Ўша йилларда марказий учрашувларга 10 мингдан кўпроқ ишқибознинг ташриф буюргани бугун мухлисларга худди ёлғондек туюлиши мумкин. Ўйинлар ҳозиргидан 4-5 баравар юқорироқ савияда ўтганини алоҳида таъкидлаш жоиз. У пайтлар биринчи лига жамоалари олий лига клублари учун муносиб ўринбосарлар тайёрлаб беришга ҳаракат қилишарди. Натижада 17-22 ёш атрофидаги ва фахрий футболчиларнинг аксарияти куйи лигада тўп тепарди. Ҳозир ушбу лига жамоаларида пул камлиги боис фахрий ва тажрибали ўйинчилар олий лига клубининг захира ўринидагида ўтиришни маъқул топишарди. Худди шу тариқа ёшлар ҳам биринчи лига жамоаларига боришни хошлашмаяпти ва бу ерда йилдан-йилга савия тушиб бормоқда. Қайсидир маънода бу ерда иккинчи тоифали ҳамда жуда ёш футболчилар тўп тепа бошлашди. Олий лигага йўлланма олишни истаган жамоалар тахминан 6-7 нафар тажрибалироқ ўйинчиларни таркибига қўшиб олиб, бу вазифани қийинчиликсиз удалашарди. Савиясиз футболдан безган мухлислар биринчи лига беллашувларига деярли келмай қўйишди. ПФЛ биринчи

лигани яхши ҳолатга қайтариш учун ўзгаришларга қўл уриши шарт.

Иккинчи лига хусусида тўхталадиган бўлсак, ҳар бир вилоятда имкон қадар вилоят чемпионатлари ташкил этилмоқда. Бизда иккинчи лига мусобақаси вилоят биринчилари ҳисобланади. Турли корхоналар, футбол мактаблари, олий лига клублари академиялари унда иштирок этишарди. Савияни паст деб айтиш мумкин, лекин ҳақиқий завқни учратиш эҳтимоли юқори. Иккинчи лигада ўзгаришлар қилиш ҳақида аниқ бир гап айтиш қийин, чунки ундан олдин ҳар бир вилоятдаги вазиятни обдон ўрганиб чиқиш лозим. Уларга ёрдам тариқасида ушбу мақолада ёзиб ўтганимиз – иккинчи лига жамоаларига Ўзбекистон Кубогида иштирок этишга имконият бериш зарур. Албатта, хоҳловчиларга. Имтиёз тариқасида бу лига жамоалари ўзларидан юқори лигалардан ўйнайдиган клубларга қарши учрашувларни (биринчи ва олий лига жамоалари) ўз майдонида ўйнашлари керак. Шунда ўша ҳудудда жамоага бўлган эътибор ортади, стадионга ишқибозлар ташрифидан қанчадир миқдорда маблағ ишлаб олиш имкониятига юзага келади. Бирор туманга “Бунёдкор”, “Пахтакор”, “Насаф”, “Локомотив” ёки “Нефтичи”нинг ташрифи қандай қизиқишга сабаб бўлади? Шубҳасиз, стадион тўлишини кутиш мумкин.

Шунингдек, иккинчи лига тизимида ёки алоҳида қилибми, ҳаваскорлар лигасини ташкил этиш зарур. Хорижда давлатларида алоҳида ҳаваскорлар лигалари мавжуд. Бу ҳам оммавийликнинг ортишига хизмат қилади. Ҳаваскорларга алоҳида лига шунчаки тузилмайди, балки биринчи лигада ўйнаш имкониятига эга бўлмаган жамоаларнинг мамлакат ҳудуди бўйлаб бошқа бир умумий дивизионда ўйнашига имконият яратилади. Худди шундай йўлни Европанинг етакчи давлатлари босиб ўтишган. Япония «J» лигаси шу тарзда юзага келган. Дастлаб олий дивизион ривожлантирилган, кейин навбати билан ундан қуйидаги лига ва шундан кейин қолган клублар учун навбатдаги дивизион. Натижада японлар ҳозирга келиб қитъамизда биринчи рақамли чемпионат сифатида тан олинадиган миллий биринчиликка эгалар.

Беҳзод НАЗАРОВ,
Championat.asia



*Бу жаҳон ҳеч кимга қолмас, биродар,
Дилингни тангрига топширсанг етар.
Таянч деб билмагил бу дунё молин,
Кўпларни ўстириб, берди заволин.
Жон берар экансан, фарқи йўқ сира,
Тахтда ўласанми, ё тупроқ узра.*

Шайх Саъдий